

Aktuální entita (actual entity)

Whitehead se na jednom místě (P&R 1979, p. 73) distancuje od Newtona v tom, že podle něho (Newtona) je „vulgárním“ chápáním mít za to, že kvantifikace může mít smysl jen v souvislosti se „smyslovými předměty“ (sensible objects); Whitehead naproti tomu zdůrazňuje, že filosofie organismu začíná souhlasem s oním vulgárním pojetím – jen s jediným rozdílem, že místo termínu „sensible object“ užívá termínu „actual entity“. Nechám teď stranou, nakolik lze ospravedlnit matematické výpočty, které se už vlastně netýkají ničeho „skutečného“ (a kterých je vlastně jen někdy možno k něčemu „skutečnému“ použít). Jde mi o to, může-li vůbec nějaká „entita“ být (jako taková, tj. celá) právě „aktuální“. Jako „právě aktuální“ chápeme jen „aktuální přítomnost“, kterou odlišujeme od přítomností již nebo ještě neaktuálních. Pod „entitou“ rozumíme buď „jsoucno“ (latinsky „ens“) nebo „jsoucnost“ (latinsky „entitas“). Jsoucno nemůže být nikdy celé aktuální, snad s výjimkou primordiálních jsoucen (o kterých zatím nic nevíme, jen se pokoušíme si o tom učinit jasno), jejichž aktuální přítomnost je identická s jejich celým bytím. (Nechávám stranou rozdíl mezi bytím „virtuálním“ a bytím „reálným“, tj. bytím zapojením ve „světě“.) Všechna jsoucny vyšší než primordiální trvají déle než kterákoli jejich aktuální jsoucnost; mají tedy takových jsoucností víc, a jenom jedna z nich může být „právě aktuální“. V důsledku toho bychom mohli o „aktuální entitě“ ve smyslu „aktuálního jsoucna“ mluvit pouze v případě primordiálních jsoucen, kdežto ve smyslu „aktuální jsoucnosti“ bychom onu aktuálnost nikdy nemohly vztáhnout na jsoucno celé, tj. na celou entitu, na entitu jako celek, protože ta z principiálních důvodů nemůže být celé najednou, celá aktuálně jsoucí.

(Písek, 121027-3.)